

KLÍMABARÁT
TELEPÜLÉSEK SZÖVETSÉGE

A klímatudatos tevékenység lehetőségei települési szinten

Klímabarát Települések Szövetsége

Dobozi Eszter

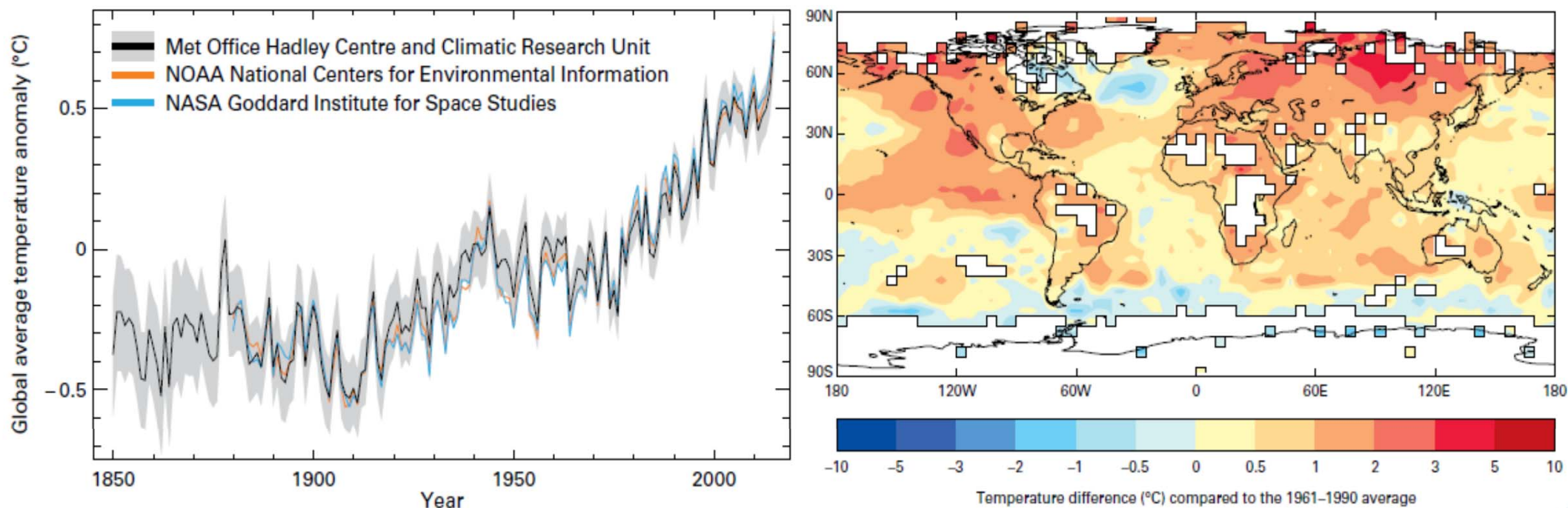
2017. május 4.

Szekszárd

Hogyan alakul a globális klíma?

2016

Messze **a legmelegebb év** volt a rendszeres meteorológiai mérések kezdete óta, a globális átlaghőmérséklet 0,83% -kal meghaladta az 1961-1990-as évek átlagát

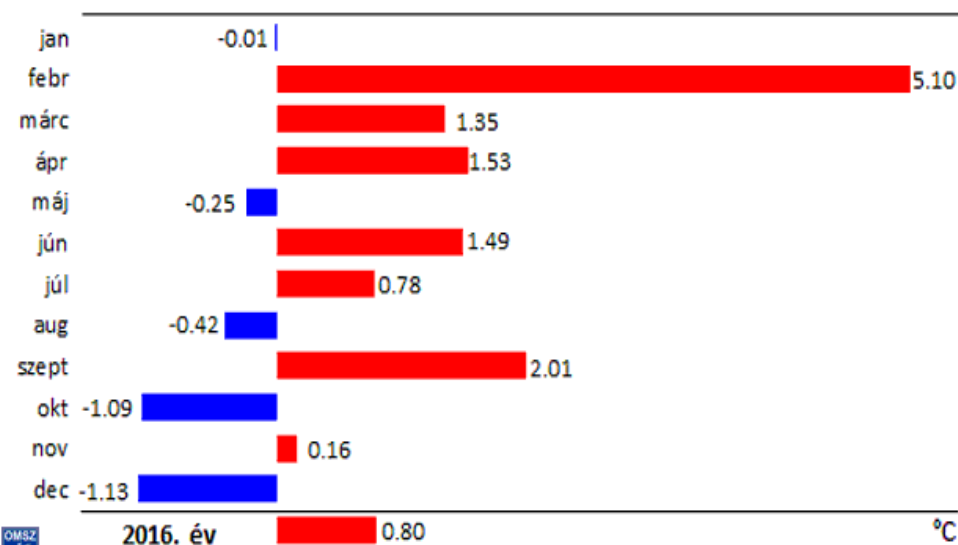
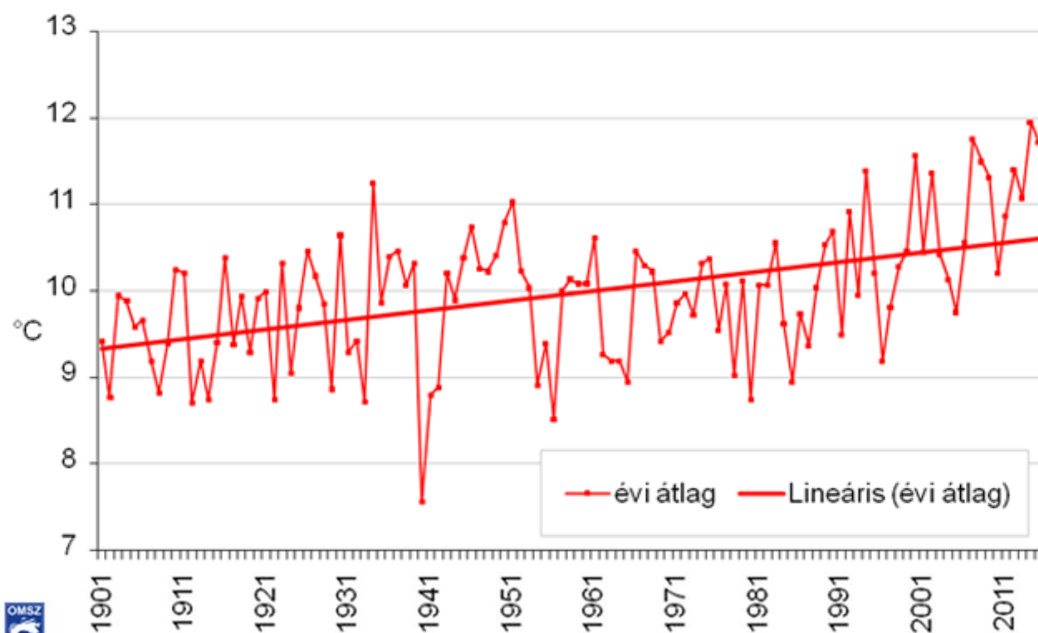
Forrás: WMO Statement on the Status of the Global Climate in 2016

Hogyan alakul a hazai klíma?

2016-2017

- **2015-2016 tél: 7. legmelegebb tél** a hosszú homogenizált éghajlati adatsor kezdete óta
- **2017. január: a 10. leghidegebb január** volt az elmúlt 116 évben.

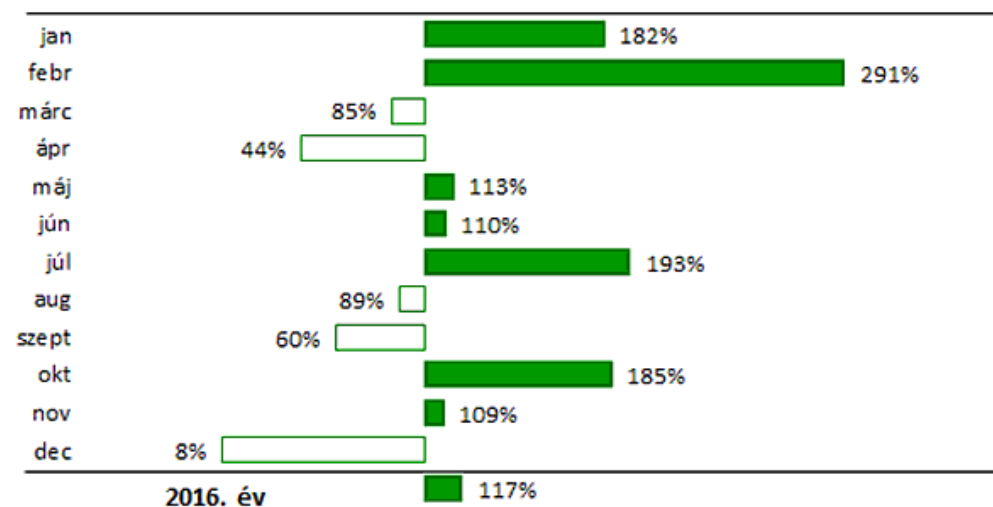
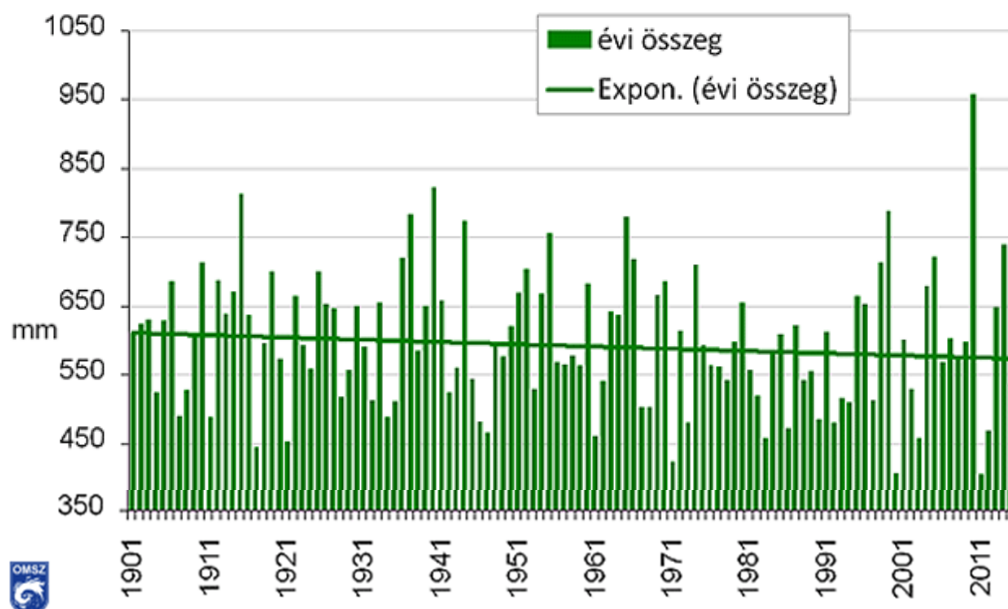
Forrás: www.omsz.hu

Hogyan alakul a hazai klíma?

2016

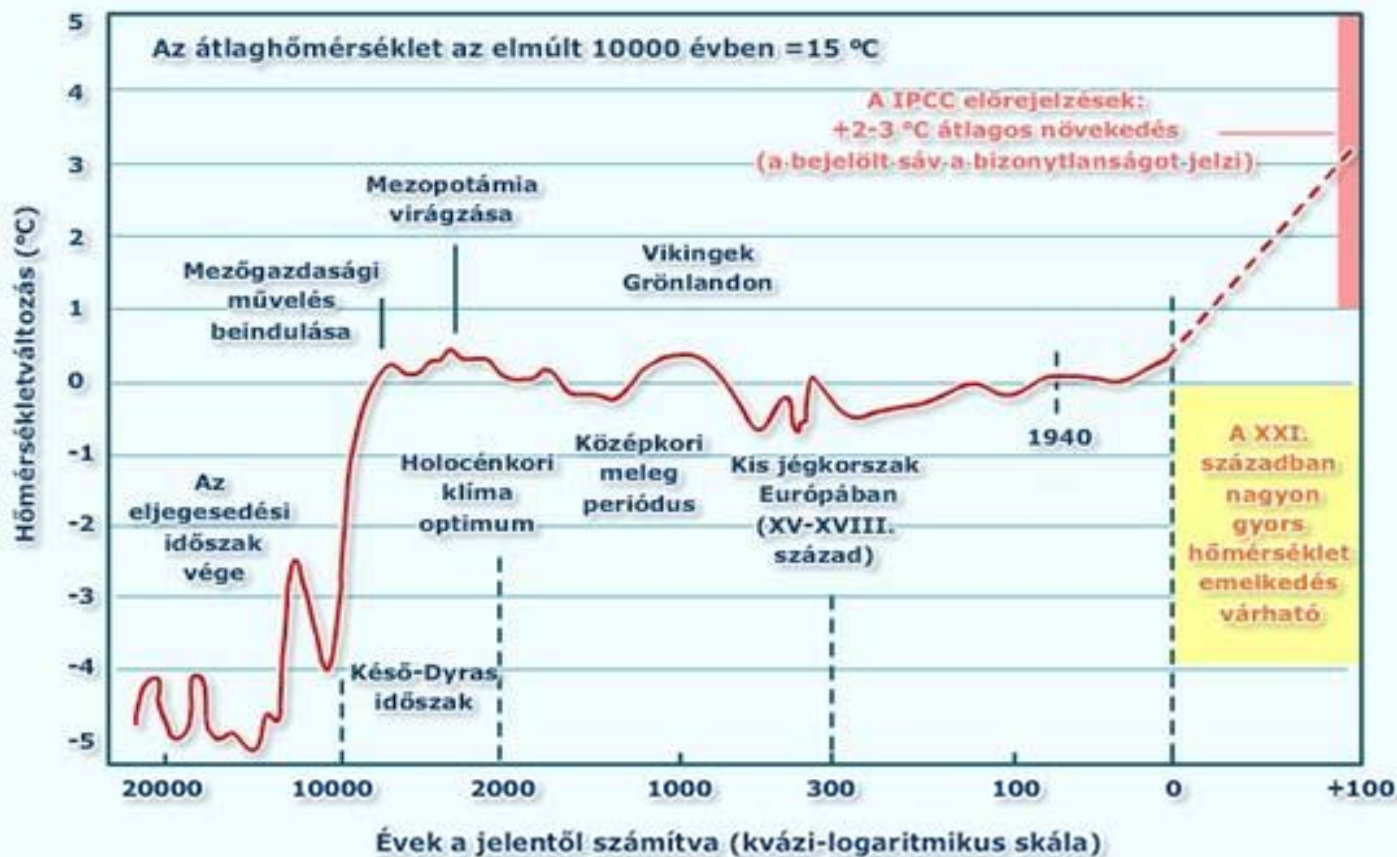
- éves csapadék mennyisége a sokéves átlag közelében alakult (92%);
- elmúlt 115 év adatai alapján **enyhén csökkenő tendencia** figyelhető meg;
- a **csapadék alakulása szélsőséges**

Forrás: www.omsz.hu

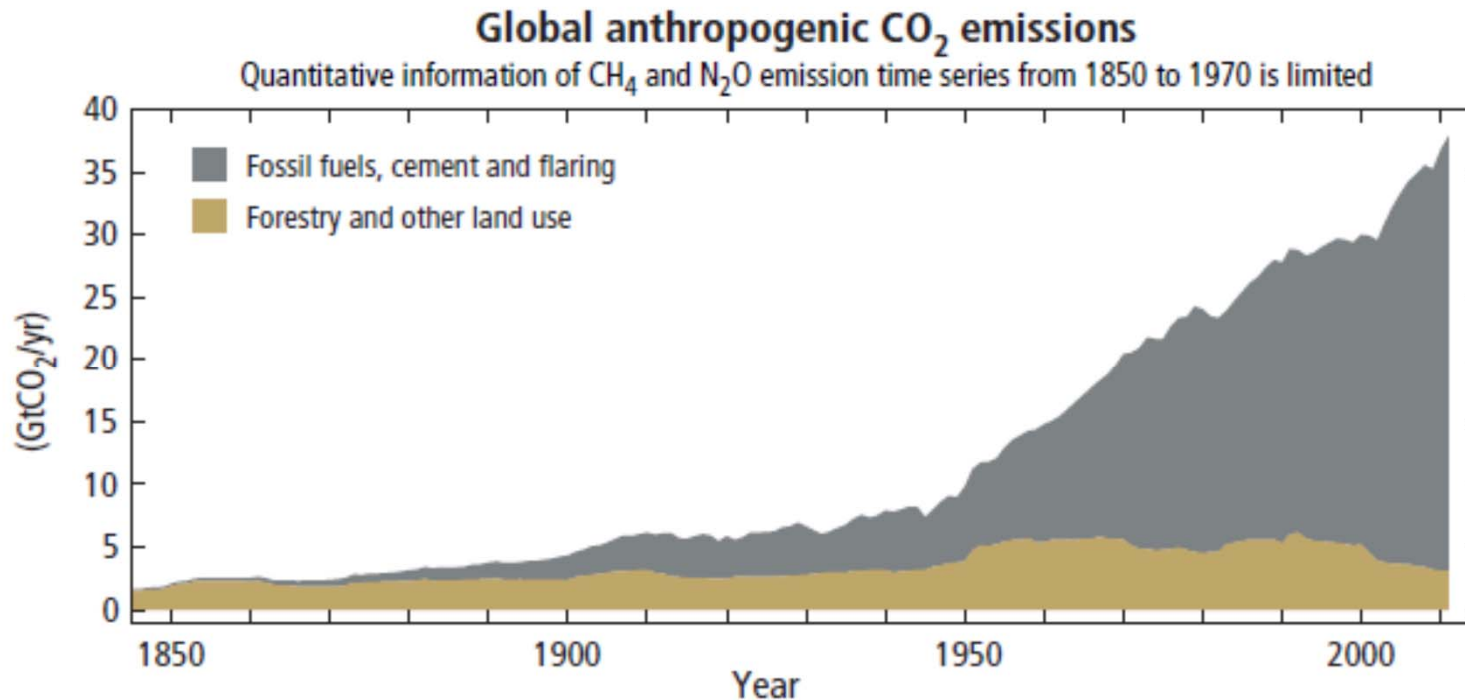
Emberi történelem és éghajlat

- Az emberi történelem kezdete, a mezőgazdasági művelés elterjedése „egybeesik” az éghajlat hirtelen kedvezőbbé válásával
- Az emberi történelem mindvégig a jelenlegihez nagyságrendileg hasonló éghajlati körülmények között zajlott
- **A jövő** előre jelzett **klimatikus viszonyai ismeretlenek az emberiség számára**

Hogyan alakult az üvegházhatású gázok kibocsátása?

>1950-es évek óta
intenzív növekedés,
amelynek „nem látszik
a vége”

>A hatások egy része
már **elkerülhetetlen**

>A korai beavatkozás
az elhárítás jövőbeni
költségeit csökkenti,
gyors cselekvés kell!

A klímaváltozás hatásai sokrétűek

Magyarország globális és európai léptékben is **különösen sérülékeny** területnek számít az éghajlatváltozás várható hatásait tekintve

- **Hőhullámok** közegészségügyi kockázatai
- **Vízkár események** gyakoriságának növekedése (árvíz, belvíz, villámárvíz, földcsuszamlás)
- **Aszály és szárazodás** okozta mezőgazdasági károk
- **Erdő- nádas és tarlótüzek** gyakoriságának növekedése /villám és szándékos gyújtogatás/
- Kritikus infrastruktúra elemek károsodása / katasztrófavédelem

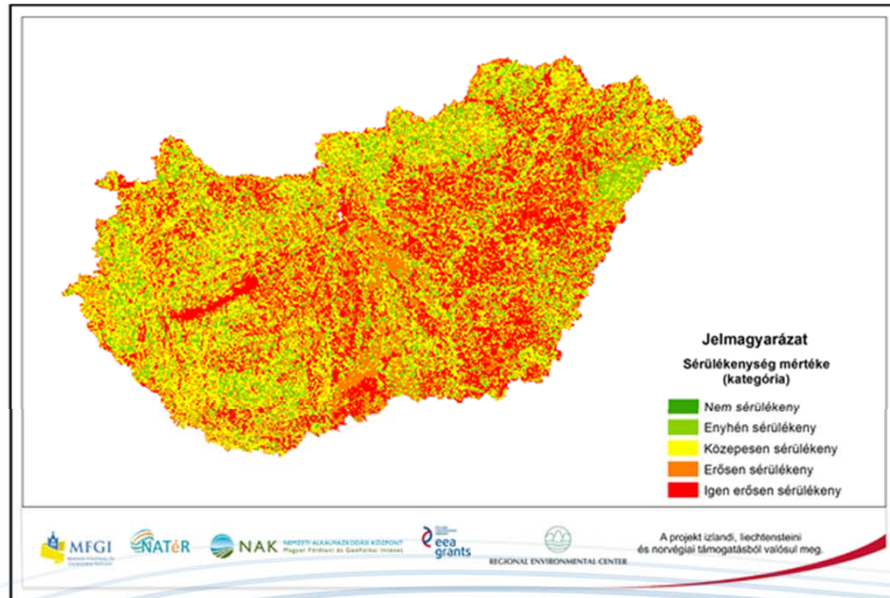

KLÍMABARÁT
TELEPÜLÉSEK SZÖVETSÉGE

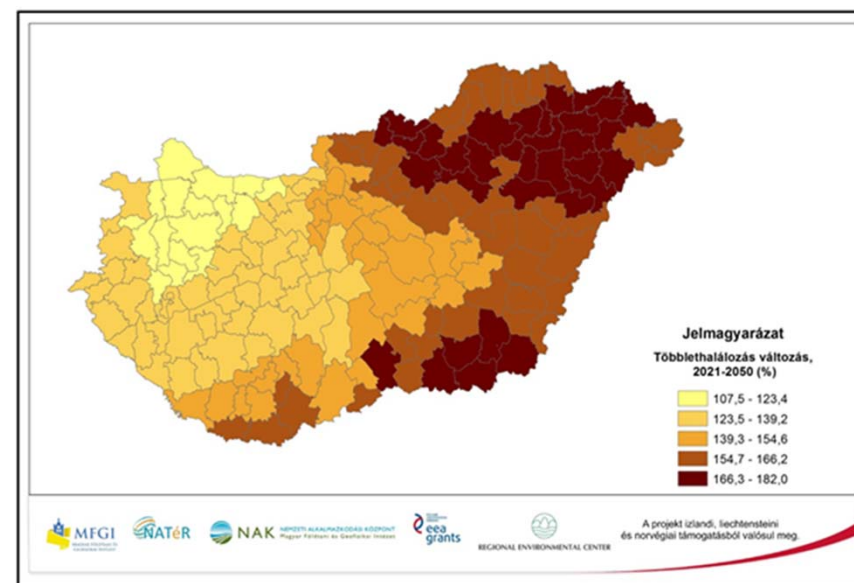
A klímaváltozás hatásai területileg eltérőek

- Ugyanazok a hatások eltérő mértékben érintik az egyes térségeket
- Egyes térségekben és ágazatokban ellentétes előjelű (pozitív – negatív) hatások is érvényesülhetnek
- **„Mindenhol” más hatás minősül kritikusnak**

Az erdőterületekre vonatkozó összesített sérülékenység

Az ALADIN-Climate klímamodell 2021–2050 időszakában az éves átlagos többlethalálozás változása (%), a hőhullámokkal szembeni sérülékenység

Forrás: Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia
Erdészeti Tudományos Intézet ill. Országos Közegészségügyi Központ, Országos
Környezetegészségügyi Igazgatóság alapján NATÉR

Milyen feladataink vannak a klímaváltozással kapcsolatban?

Globális klímaváltozás folyamatának mérséklése

Eszköz: üvegházhatású gázok légköri koncentrációjának mérséklése

Siker: nemzetközi együttműködések, megállapodások hatékonyságának függvénye; megvalósítása: nemzeti, települési erőfeszítéseket kíván

Mindezek eléréséhez:
Szemléletformálás

Alkalmazkodás a várható változásokhoz

Eszköz: helyben jelentkező hatások megismerése és lehetőség szerinti kiküszöbölése

Siker: helyi döntések meghozatalának és megvalósításának függvénye

Mit teszünk saját házunk táján az éghajlatváltozás mérsékléséért?

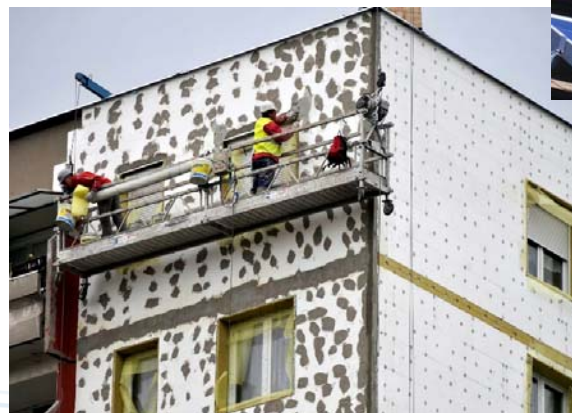
Csökkentjük épületeink energiafogyasztását! Megújuló energiát használunk!

Háttér:

- Az ország üvegházhatású gáz kibocsátásának kb. 20%-a írható az épületfűtés rovására.
- A hazai épületek jelentős részének műszaki, hőtechnikai állapota elavult.
- Épületek energetikai korszerűsítése az egyik leghatékonyabb eszköze az üvegházhatású gáz kibocsátás mérséklésének

Mit teszünk:

- épületek hőtechnikai adottságainak javítása
(nyílászárócsere, hőszigetelés);
- az épületgépészeti berendezések korszerűsítése;
- közvilágítás energiahatékony felújítása;
- megújulóenergia-felhasználás.

Mit teszünk saját házunk táján az éghajlatváltozás mérsékléséért?

Letesszük az autót, helyette kerékpározunk és gyalogosan közlekedünk!

Háttér:

- A világtátlagnál nagyobb arányban, 18%-kal részesül a közlekedési szektor az üvegházhatású gázok kibocsátásából Magyarországon;
- A közlekedés az egyetlen olyan nagy üvegházhatású gáz kibocsátó ágazat, amelynek kibocsátásai drasztikusan emelkedtek 1990 óta, Magyarországon 53%-kal.

Mit teszünk:

- kerékpárutak létesítése;
- forgalomcsillapítás;
- kerékpáros programok;
- természetjáró közösségi programok.

Mit teszünk saját házunk táján az éghajlatváltozás mérsékléséért?

Fejlesztjük a helyi gazdaságot, hogy csökkenjenek a szállítási távolságok!

Háttér:

- A közlekedési ágazat kibocsátásainak csökkentését a közlekedési igények mérséklése által lehetne a leghatékonyabban visszafogni;
- Egyik módszer: helyi gazdaság fejlesztése.
- Elsődleges cél: a helyben előállított értékek, bevételek növelése, munkahelyek teremtése
- Járulékos haszon: biztonságérzet, ellátórendszerektől való függőség csökkenése, a közösségi összetartozás erősödése, a szállítási igények csökkenéséből fakadó üvegházhatású gáz és légszennyezőanyag kibocsátás csökkenése

Mit teszünk:

- helyi piac működtetése;
- közétkeztetés helyi alapanyagokkal;
- helyi pénz

Mit teszünk saját házunk táján az éghajlatváltozás mérsékléséért?

Mérsékeljük a hulladék mennyiségét, szelektíven gyűjtjük a szemetet és összeszedjük, ami mégis szétszóródott!

Háttér:

- Magyarországon kibocsátott üvegházhatású gázok közel 7 %-a a hulladékgazdálkodásból és szennyvízkezelésből származik, amelynek döntő hányada, közel 80%-a a települési szilárd hulladékok lerakása során keletkezik.
- A szétszórt hulladékok szétszórva a kedvezőtlen esztétikai látvány mellett komoly talaj és felszín alatti víz szennyezést is előidézhetnek.

Mit teszünk:

- szelektív hulladékgyűjtés;
- házi/közösségi komposztálás;
- szemétszedési akciók.

Hogyan alkalmazkodunk a megváltozott éghajlathoz?

Óvjuk, gondozzuk természeti környezetünket, bővítjük településeink zöldfelületét!

Háttér:

- Nagyobb városokban mért évi átlagos középhőmérséklet hazai viszonyok között akár 5-6 °C-al is meghaladhatja a környező térségben mért értéket;
- A városokban szárazabb levegő, több a szmog; szélviszonyok megváltoznak

Mit teszünk:

- helyi jelentőségű védett területek kijelölése;
- faültetés;
- zöldfelületek gondozása;
- cél: minél nagyobb kiterjedésű zöld-, és vízfelületek kialakítása, az ezek közötti kapcsolat megteremtése a város természetes átszellőzésének figyelembe vételével. Parkok, játszóterek, fasorok, balkonok, tetőkertek létesítése.

Hogyan alkalmazkodunk a megváltozott éghajlathoz?

Időben felkészülünk a szélsőséges időjárási helyzetekre!

Háttér:

- 1961-1990 közötti években átlagosan mindössze 3,4 nap minősült ún. hóhullámos napnak, addig az évszázad végére ez az érték 18-23 db közé emelkedik, átlagosan!
- Szélsőséges vízgazdálkodási helyzetek (aszály, belvíz), viharok, özönvízszerű esőzések, villámárvizek gyakorisága szintén nőni fog az előrejelzések szerint.

Mit teszünk:

- UV sugárzás mérés;
- hőség és klímariadó terv;
- párapap, vízosztás.

Hogyan alkalmazkodunk a megváltozott éghajlathoz?

Megtanuljuk, hogyan termeljük meg ételünket a megváltozott éghajlat alatt is!

Háttér:

- az évi átlaghőmérséklet egyértelműen növekvő tendenciát mutat, az évi csapadékmennyiség eloszlása pedig sokkal szélsőségesebbé válik
- A változások kényszerűen módosítják az elmúlt évszázadban növénytermesztési gyakorlatot is.

Mit teszünk:

- Falusias, kisvárosias településeken, ahol az alapismeretek, legalább a lakosság egy részénél adottak: ismeretterjesztéssel egybefűzött magbörzék, program-sorozatok szervezése, kertbarát kör működtetése
- Városias környezetben: közösségi kertek létesítése

Mi teszünk azért, hogy elérhessük céljainkat?

Felmérjük a helyi adottságokat és lehetőségeket, kijelöljük, hogy mit akarunk tenni!

Háttér:

- **Sikeres klímaalkalmazkodás alapfeltétele:** pontos információkkal rendelkezünk a helyben várható hatások jellegéről és mértékéről, valamint saját lehetőségekről, beleértve mind finansiális teherbíró képességét, mind a helyi lakosok motivációját.

Mit teszünk:

- **Klímastratégiákat dolgozunk ki, mert:**
 - A stratégiaalkotás folyamata képes megfelelő mederbe terelni az ellentétes érdekek mentén zajló vitát.
 - Garanciát jelent arra, hogy a települések erőfeszítései csak a klímaváltozás számukra valóban releváns hatásmechanizmusaira és következményeire irányuljanak.
 - Növeli annak az esélyét, hogy a település saját hosszú távú érdekeit szem előtt tartva erőfeszítéseket tegyen az éghajlat védelme és az ahhoz való alkalmazkodás érdekében.
 - A klímastratégia önmagában is hatékony szemléletformálási eszközként szolgálhat.

Mi teszünk azért, hogy elérhessük céljainkat?

Forrást teremtünk a feladatok elvégzéséhez!

Háttér:

- Az intézkedések komoly forrásigénnyel rendelkeznek, ugyanakkor nagy különbségek adódnak az egyes cselekvési irányok finanszírozási igényei között.
- „Sok kicsi sokra megy elv” érvényesítése

Mit teszünk:

- helyi költségvetésen belül létrehozott elkülönített klímaalap létrehozása;
- helyi gazdálkodó szervezetek, vállalkozások bevonása is a település előtt álló feladatok finanszírozásába.
- hazai, uniós és egyéb pályázatok széles körére kiterjedő eredményes pályázói aktivitás

Mi teszünk azért, hogy elérhessük céljainkat?

Tudatosítjuk magunkban és lakosainkban, hogy mit tehetünk közösségben, valamint egyénileg a klímaváltozás mérsékléséért!

Háttér:

- motiváció nélkül nincsen siker;
- pontosan ismerni kell magát a jelenséget;
- tudni kell, hogy milyen eszközök állnak rendelkezésre, melyek azok a beavatkozások, cselekvések, helyes magatartási minták, amelyek hatékonyan szolgálják a klímavédelmet
- célcsoportok: óvodások, iskolások, idősek, családostak, különböző szakmák művelői és különböző intézmények munkatársai
- Külön hangsúlyt kell fektetni közösségi programok szervezésére

Mit teszünk:

- vetélkedők;
- környezeti nevelési programok;
- közösségi programok
(pl. faültetés, szemétszedés)

Mi teszünk azért, hogy elérhessük céljainkat?

Tanulunk egymástól: Klímabarát Települések Szövetségének tevékenysége

Előzmények:

- 2005: elkészült Vácott az első helyi szintű klímaprogram.
- 2006: Tatabánya, Hosszúhetény és Pomáz kezdeményezése: az önkormányzat a lakossággal együtt dolgozzon ki egy helyi éghajlat-változási stratégiát.
- **2009: a KBTSZ megalakulása** az MTA Szociológiai Kutatóintézet programja alapján.

Tevékenységünk és céljaink:

- A klímatudatosság növelése és a fenntartható környezetvédelem módszereinek terjesztése;
- Véleménynyilvánítás és érdekképviselés az önkormányzatokat érintő energiagazdálkodási kérdésekben;
- Módszertani útmutató segítségével helyi és megyei szintű, szakmailag megalapozott klímastratégiák kidolgozásának támogatása,
- Fórum teremtése a tapasztalatok és egyéb információk kicserélésére a tagtelepülések között.

A Klímabarát Települések Szövetségének eredményei

Főbb eredményeink:

- **Aktív honlap** (klimabarát.hu) fenntartása, kiadványok és a Klímabarát Hírmondó hírlevel rendszeres megjelentetése.
- **Tagjaink:** 38 önkormányzat (köztük két határon túli) és 3 pártoló tag.
- **Partnereink:** Országos Meteorológiai Szolgálat, Magyar Földtani és Geofizikai Intézet Nemzeti Alkalmazkodási Központ, Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem.
- **Projektpartnereink:** Belügyminisztérium, Magyar Természetvédők Szövetsége, Hegyvidék Zöld Iroda, E.ON Energiakereskedelmi Kft., STS Group, Megyei Éghajlatváltozási Platformok.
- **TÖOSZ Tűzzománc Emléklap kitüntetés** a KBTSZ részére az önkormányzatoknak a természet változásaihoz helyi szinten történő alkalmazkodását elősegítő tevékenységünk elismeréséért.

A Klímabarát Települések Szövetségének eredményei

Konferenciák szervezése és kiállításokon való részvétel:

- Alkalmazkodási stratégiák a klímatudatos településekért
- Klímatudatos települések a gyakorlatban az Európai Fenntarthatósági Héten
- Éghajlatvédelmi Konferencia az Országgyűlés tanácstermében
- Hazai energetikai fejlesztések a közösségekért
- Hulladékgazdálkodási konferencia
- Országos Fenntarthatósági szakmai Nap (Climatters 2016): kiállítóként és előadóként való részvétel a Nemzeti Községi Egetem rendezvényén
- Környezetvédelmi Világnap, Tatabánya: kiállítóként való részvétel
- Közgyűlések minden évben

KEHOP 1.2.0

Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás

- A Szövetség szakmai háttértámogatást nyújt a megyei projektek számára célkitűzéseik elérésében:
 - a megyéket klímastratégiájuk kidolgozásában,
 - klímaplatformok működtetése során a résztvevők összefogásában;
 - a közös munka koordinálásában és a résztvevő felek közötti párbeszéd elősegítésében.
- Projekt időtartama: 2016. július 1 - 2017. december 31.

KLÍMABARÁT
TELEPÜLÉSEK SZÖVETSÉGE

Köszönöm a figyelmet!

eszter.dobozi@klimabarat.hu